

Κείμενο Ι

Η γλώσσα μας σήμερα...

Η ελληνική γλώσσα με τον λεξιλογικό πλούτο και με την εκφραστική δύναμή της δημιούργησε αξιόλογα μνημεία λόγου και πολιτισμού. **Παράλληλα**, πρόσφερε σε όλες τις γλώσσες του κόσμου βασικούς όρους για την επιστήμη, για την τέχνη και τον φιλοσοφικό στοχασμό. Στην πορεία του χρόνου, βέβαια, και η ελληνική γλώσσα δανείστηκε δημιουργικά λέξεις από άλλες γλώσσες χωρίς να χάσει τη γνησιότητά της.

Οι κοινωνικές συνθήκες και τα μέσα επικοινωνίας είναι, όμως, σήμερα διαφορετικά από άλλοτε. Στην εποχή μας η επαφή μεταξύ των λαών είναι πολύ εύκολη. Η παγκοσμιοποίηση έχει κάνει όλη την υφήλιο μια γειτονιά. Με το διαδίκτυο, την τηλεόραση και το ραδιόφωνο ενημερωνόμαστε πολύ γρήγορα για ό,τι συμβαίνει σε κάθε σημείο της γης. Παράλληλα, η διαφήμιση, το εμπόριο και ο οικονομικός ανταγωνισμός οδηγούν τους ανθρώπους στο κυνήγι του κέρδους. Αυτή η νέα κατάσταση δεν έχει μόνο θετικά στοιχεία. Για τη γλώσσα ιδίως των μικρών πληθυσμιακά λαών αποτελεί δοκιμασία και μεγάλο κίνδυνο.

Ο κίνδυνος αυτός συνίσταται στο ότι οι συνθήκες της σημερινής ζωής, και ιδιαίτερα το εμπορικό πνεύμα, επηρεάζουν αρνητικά την αφομοιωτική ικανότητα της γλώσσας μας. Η τάση για ευκολία, η κυριαρχία όρων της τεχνολογίας και του διαδικτύου, τα διαφημιστικά κόλπα και η έγχρωμη εικόνα ωθούν τον άνθρωπο στον μιμητισμό, στην αντιγραφή ξένων προτύπων και γλωσσικών στοιχείων.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να αλλοιώνεται το γλωσσικό αίσθημα που διαμόρφωσε ο Νεοέλληνας μιλώντας και ακούοντας τη μητρική του γλώσσα. Δεχτήκαμε, για παράδειγμα, πλήθος λέξεων που συνδέονται με τη χρήση του υπολογιστή, τον οποίο εντάξαμε στο λεξιλόγιό μας ως computer. **Επίσης**, εκατοντάδες λέξεις που συνδέονται με το φαγητό, όπως φαστφουντ, σπαγγέτι, χάμπουργκερ, τοστ, ή το ντύσιμο, όπως τζιν, μίνι και άλλες, εντάχθηκαν στο λεξιλόγιό μας. Ακόμα, πλήθος πινακίδων ελληνικών καταστημάτων και εμπορικών κέντρων φέρουν ξενόγλωσσες επιγραφές. Το χειρότερο **μάλιστα** είναι ότι κατασκευάσαμε λέξεις που δείχνουν ότι χάσαμε το γλωσσικό αισθητήριο μας, όπως σουβλακερί, γυράδικο, φαστφουντάδικο κ.ά.

Για ποιους λόγους όμως δανειζόμαστε λέξεις από άλλες γλώσσες; Πολλοί θα απαντήσουν ότι ως λαός έχουμε την ανάγκη να συμβαδίζουμε με την εποχή μας, να μην θεωρηθούμε οπισθοδρομικοί, για αυτό και χρησιμοποιούμε επιδεικτικά το λεξιλόγιο άλλων γλωσσών. Η τάση μας για μοντερνισμό (να μία ακόμη λέξη ξενικής προέλευσης) και η ξενομανία μας οδηγούν στο να χρησιμοποιούμε ξένες λέξεις και εκφράσεις, ενώ έχουμε τις αντίστοιχες ελληνικές. Πολλοί επαγγελματίες, επίσης, και έμποροι

τουριστικών ειδών πιστεύουν ότι το αγοραστικό κοινό, βλέποντας ξενόγλωσσες επιγραφές, εντυπωσιάζεται και προτιμά τα προϊόντα των καταστημάτων τους.

Όλα αυτά σημαίνουν, όπως γίνεται αντιληπτό, ότι υπάρχουν προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε. **Ωστόσο**, δεν είναι ανάγκη να χάσουμε την επικοινωνία μας με τους άλλους λαούς, γιατί η επαφή με άλλους πολιτισμούς είναι ευλογία. Πρέπει **κυρίως** να αποκτήσουμε πιο στέρεη γλωσσική παιδεία. Να επιδιώκουμε, δηλαδή, να σπουδάζουμε συστηματικά την προφορική και τη γραπτή μητρική μας γλώσσα. Έτσι, θα έχουμε τη δυνατότητα να μην αποδεχόμαστε εύκολα ξένους όρους παραμερίζοντας ελληνικές λέξεις ικανές να αποδώσουν τις σύγχρονες επικοινωνιακές και τεχνολογικές περιστάσεις.

Τελειώνοντας, μπορούμε να επισημάνουμε ότι είναι ανάγκη να εργαστούμε για την ουσιαστικότερη επικοινωνία μεταξύ των λαών και την εκμάθηση ξένων γλωσσών με τρόπο που δεν θα μειώνει τη γλωσσική μας αντίσταση. Αυτό θα επιτευχθεί, αν όλοι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην παιδεία, όπως είναι για παράδειγμα η οικογένεια, το σχολείο και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, σέβονται τη μητρική γλώσσα και παρέχουν στους νέους πρότυπα προφορικού και γραπτού λόγου αντιπροσωπευτικά της αξίας της.

Γ. Σπανός (1993). Η ξενομανία του Νεοέλληνα και η Γλώσσα μας. Στο: Ζωντανές Μηνήμες, 75-77. Αθήνα: Γεν. Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (διασκευή).

Κείμενο II

Η γλώσσα μου

Τη γλώσσα μου δεν ήταν εύκολο να
τη φυλάξω
ανάμεσα σε γλώσσες που πήγαιναν να
την καταβροχθίσουν
όμως στη γλώσσα μου συνέχιζα πάντα
να μετράω
στη γλώσσα μου έφερνα το χρόνο στα
μέτρα του κορμιού
στη γλώσσα μου πολλαπλασίαζα την
ηδονή ως το άπειρο
μ' αυτή ξανάφερνα στο νου μου ένα
παιδί

με άσπρο σημάδι από πετριά στο κουρεμένο του κεφάλι.

Πάσχιζα να μη χάσω ούτε μία της

Λέξη

Γιατί σ' αυτή τη γλώσσα μου μιλούσαν

κι οι νεκροί.

Τίτος Πατρίκιος

Από την «Ηδονή των παρατάσεων», εκδόσεις Κέδρος, 1998

■ΘΕΜΑΤΑ■

1^ο ΘΕΜΑ:

1^ο υποερώτημα:

Να παρουσιάσετε συνοπτικά (70-80 λέξεις) τους λόγους για τους οποίους δανειζόμαστε λέξεις από άλλες γλώσσες σύμφωνα με τον συγγραφέα του κειμένου 1;

[10 ΜΟΝΑΔΕΣ]

2^ο υποερώτημα:

α) Να βρείτε τα **δομικά στοιχεία** και τον **τρόπο ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου**(« Το αποτέλεσμα όλων αυτών..... φαστφουντάδικο κ.ά.»). Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

[10 ΜΟΝΑΔΕΣ]

3^ο υποερώτημα :

α) Να εντοπίσετε στο κείμενο 1 **τρία παραδείγματα ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας.**

(μονάδες 6)

β) Να γράψετε **δύο τίτλους** που να αποδίδουν το περιεχόμενο του Κειμένου 1, **έναν με κυριολεκτική** κι **έναν με μεταφορική χρήση της γλώσσας.**

(μονάδες 4)

2^ο ΘΕΜΑ:

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Γλώσσας οργανώνεται στο σχολείο σας εκδήλωση στην οποία καλείστε να εκφωνήσετε ομιλία (350-400 λέξεις). Στην παρέμβασή σας να παρουσιάσετε τους παράγοντες που ευθύνονται για την υποβάθμιση της μητρικής μας γλώσσας και να αναφερθείτε στον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η οικογένεια και το σχολείο, ώστε να καλλιεργηθεί ουσιαστικά η γλωσσική ικανότητα των νέων.

[30 ΜΟΝΑΔΕΣ]

3^ο ΘΕΜΑ:

Να εντοπίσετε στο **Κείμενο II** δύο μεταφορές(δίνοντας τα αντίστοιχα χωρία), να παρουσιάσετε τη λειτουργία τους και να εξηγήσετε το νόημά τους.

[20 ΜΟΝΑΔΕΣ]

4^ο ΘΕΜΑ:

Να ερμηνεύσετε με βάση τα στοιχεία του **Κειμένου II** τη σχέση που έχει το ποιητικό υποκείμενο με τη γλώσσα και να εκφράσετε τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με αυτή τη στάση. (150- 200 λέξεις)

[15 ΜΟΝΑΔΕΣ]

Σας ευχόμαστε επιτυχία !!!